

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 07072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Податкове та митне адміністрування»
на тему:
«Державний фінансовий контроль комунальних підприємств в Україні»

Виконавець:

студентка факультету фінансів
і банківської справи
Булдакова Ірина
Дмитрівна _____

Науковий керівник:

к.е.н., доц.
Коцюрубенко Ганна
Миколаївна _____

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В Україні фінансовий контроль залишається однією із головних функцій державного управління, що спрямована на забезпечення законності, фінансової дисципліни, достовірності операцій в ході утворення, розподілу і використання фінансових ресурсів. Враховуючи, що комунальні підприємства є складовою фінансового забезпечення стабільного розвитку території, економічною основою місцевого самоврядування, призначенні для вирішення житлово-комунальних проблем населення, проблеми їх існування залишаються актуальними. Тому дослідження державного фінансового контролю комунальних підприємств в галузі житлово-комунального господарства набуває особливого значення в сучасних умовах господарювання.

Питання реформування і вдосконалення системи державного фінансового контролю досліджувалися такими науковцями та практиками в економічній і юридичній галузі, як Л. Гуцаленко, В. Дерій, М. Коцупатрий, Н. Шевченко, Є. Калюга, О. Василик, І. Дрозд, В. Загорський, Л. Іващенко, С. Іонін, М. Базась, В. Куліченко, І. Стефанюк, О. Бурдонова, В. Федосов, І. Вітвицька, М. Чумакова, О. Есманов, Н. Фоміцька та ін. Проблеми фінансового управління комунальних підприємств в такі вчені як: серед них М. Білик, С. Петренко, Ю. Петленко, З. Герасимчук, С. Смерека та інші.

Мета дослідження. Метою роботи є розгляд теоретичних та нормативно-методологічних аспектів здійснення фінансового контролю комунальних підприємств, проведення аналізу контрольної-перевірочної роботи Південного офісу Держаудитслужби та визначення основних напрямів його розвитку.

Задачі дослідження:

- дослідити теоретичні та нормативно-методичні аспекти здійснення фінансового контролю комунальних підприємств;
- визначити особливості фінансів комунальних підприємств;
- проаналізувати результати діяльності Апарату Південного офісу Держаудитслужби;
- провести оцінку ефективності проведення контрольних заходів відділом контролю у галузі ЖКГ, інфраструктури та зв'язку Південного офісу Держаудитслужби;
- вивчити зарубіжний досвід організації системи державного фінансового контролю, як інструменту оцінки ефективності реформування діяльності комунального сектору економіки;
- визначити проблемні аспекти державного фінансового контролю та можливості їх вирішення;
- спрогнозувати результативність діяльності Південного офісу Держаудитслужби та дослідити перспективи його розвитку.

Об'єктом дослідження є контрольної-перевірочна діяльність держави в сфері фінансів комунальних підприємств.

Предметом дослідження є результати проведених контрольних заходів відділом контролю у галузі ЖКГ, інфраструктури та зв'язку Південного офісу Держаудитслужби.

Метами дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи пізнання явищ і процесів в системі державного фінансового контролю. Зокрема, в основу теоретичного дослідження покладено системний метод. Оцінку суті та результативності контрольної діяльності проведено з урахуванням методичних прийомів документальної перевірки, аналітичних процедур, узагальнення результатів. Також було застосовано графічний метод, арифметичний метод, метод аналогії та методи економіко-математичного моделювання.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі, нормативно-правові акти у сфері державного фінансового контролю та діяльності комунальних підприємств, наукові праці українських і зарубіжних учених з теорії, методології, методики та організації фінансового контролю, інструктивно-методичні документи, матеріали наукових статей, монографії, навчальні посібники, періодична економічна література, статистичні та аналітичні звіти Апарату Південного офісу Держаудитслужби, інтернет ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та 18-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 113 сторінок. Основний зміст викладено на 79 сторінках. Робота містить 9 таблиць, 4 рисунки.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано тези: Результативність державного фінансового контролю в сфері ЖКГ, інфраструктури та зв'язку (на прикладі Одеської області) // Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Сучасні інструменти управління корпоративними фінансами», м. Київ, 2019.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні та нормативно-методологічні аспекти державного фінансового контролю комунальних підприємств»** висвітлено теоретичні основи здійснення державного фінансового контролю та фінансів комунальних підприємств, а також досліджено нормативно-методичну базу проведення контрольних заходів.

У другому розділі **«Практика реалізації контрольних заходів на комунальних підприємствах (на прикладі здійснення Південним офісом Держаудитслужби фінансового контролю сфери ЖКГ, інфраструктури та зв'язку)»** проведено аналіз результатів діяльності Апарату Південного офісу Держаудитслужби, надано оцінку ефективності проведення державних фінансових аудитів, інспектувань та перевірок комунальних підприємств.

У третьому розділі **«Проблемні аспекти реалізації та шляхи реформування системи державного фінансового контролю комунальних підприємств України»** подано інформацію про зарубіжний досвід організації системи державного фінансового контролю, як інструменту оцінки ефективності реформування діяльності

комунального сектору економіки, висвітлено проблематику реалізації державного фінансового контролю комунальних підприємств сфери ЖКГ, інфраструктури та зв'язку в Україні та напрями підвищення його ефективності, а також спрогнозовано результативність діяльності Південного офісу Держаудитслужби та розглянуто перспективи реформування Держаудитслужби.

ВИСНОВКИ

Для досягнення мети роботи в роботі було вирішено ряд поставлених завдань і відповідно до них можна зробити наступні висновки:

1. В ході дослідження теоретичних та нормативно-методичних аспектів здійснення фінансового контролю комунальних підприємств було встановлено, що основоположні теоретичні аспекти досить не мають визначень на законодавчому рівні, нормативно-правове поле фінансового контролю законодавчо в Україні досить не врегульоване. Саме поняття «державний фінансовий контроль» має безліч визначень, наданих різними вченими, проте досі не визначено на законодавчому рівні. Для кожного виду контрольних заходів затверджено порядок його проведення та методику, проте після скасування методики проведення державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання нову так і не затверджено, а деякі методичні рекомендації не оновлено ще за часів Контрольно-ревізійного управління.

2. Визначивши особливості формування та використання фінансів комунальних підприємств, в контексті реалізації державного фінансового контролю, було встановлено, що особливості управління господарською діяльністю комунальних підприємств економіки визначаються статтею 24 Господарського кодексу України та рішеннями органів місцевого самоврядування. Було також сформовано відмінності між поняттями «комунальне підприємство» та «комунальна установа, організація».

3. В роботі проаналізовано результати діяльності Апарату Південного офісу Держаудитслужби. Слід відмітити стрімке зменшення загальної кількості проведених ревізій, що було одним із наслідків реформування контролюючого органу, а кількість аудитів поступово зростає. При цьому кількість виявлених порушень зростає. Більше ніж по кожному другому контрольному заході ревізори звертаються до правоохоронних органів. Відсоток усунутих фінансових порушень за останні два роки суттєво виріс що, беззаперечно, свідчить про позитивну тенденцію дієвості проведеного контролю.

4. Оцінка ефективності проведення контрольних заходів відділом контролю у галузі ЖКГ, інфраструктури та зв'язку Південного офісу показала наступні результати. За 2018 рік отримано економічного ефекту (додаткового результату) від впровадження, наданих за результатами аудитів, пропозицій на загальну суму 14 028,24 тис. грн, а за 9 місяців 2019 року вже 19 989,15 тис. гривень. Такі дані свідчать про те, що робота в напрямку розвитку та поліпшення якості проведення аудитів дає свої результати. Проаналізувавши результативність проведених аудитів в розрахунок виявлених фактів неефективних управлінських дій (рішень) або ризикових операцій

на один проведений аудит, можна вже казати про позитивну динаміку, оскільки період ще незавершений, а показник результативності вже перевищує аналогічний за минулий рік. Протягом 2014-2018 років відділом було проведено 111 ревізій. Спостерігається тенденція до збільшення кількості розпочатих досудових розслідувань за переданими матеріалами. Нажаль немає позитивної тенденції показник суми виявлених порушень законодавства.

5. В рамках дослідження зарубіжного досвіду організації системи державного фінансового контролю, як інструменту оцінки ефективності реформування діяльності комунального сектору економіки зроблено акцент на особливості організації урядового фінансового контролю у таких країнах світу, таких як: США, Франція, Румунія та ін. Разом з тим, розглянуто основні функції, які покладені на урядовий орган фінансового контролю у перерахованих країнах. Розглянуто приклади реформування комунальної сфери керівництвом таких держав як: Великобританія, Франція, Польща, Німеччина та ін. Кожна країна має свої особливості, які пов'язані із рядом чинників, наприклад із історично прийнятою у країні формою правління, особливостями розподілу функціональних повноважень між гілками влади, ступенем демократичного розвитку суспільства.

6. Визначивши проблемні аспекти державного фінансового контролю, їх можна розділити на законодавчі, нормативно-методичні, кадрові, морально-етичні. Комунальні підприємства мають ряд своїх проблем, подолання яких більшою мірою залежить від рішень держави, а орган державного фінансового контролю в питаннях, що належать до його компетенції взмозі посприяти цьому процесу. По-перше, шляхом залучення приватного сектору до участі в розвитку підприємств комунальної форми власності. По-друге, посилити контроль за формуванням тарифів, а саме за обґрунтованістю витрат, що включаються до складу тарифів.

7. Прогнозом результативність діяльності Південного офісу Держаудитслужби було встановлено, що кількість виявлених порушень в розрахунку на один контрольний захід та відсоток відшкодованих порушень у перспективі будуть зростати, але за незмінних умов роботи органу контролю.

Проведене дослідження дало змогу виявити низку проблемних моментів, що можуть стати предметом подальших наукових досліджень і за якими надано наступні пропозиції:

- залишити об'єкти ЖКГ у державній чи комунальній власності, використовуючи при цьому всі можливі механізми залучення приватних інвестицій;
- розробити та затвердити методику проведення Державною аудиторською службою України її територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання;
- внести зміни до Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами, затвердженого постановою КМУ № 550 від 20 квітня 2006 року відповідно до недоліків, визначених застосуванням даного порядку на практиці;
- розробити та затвердити методику аналізу фінансово-господарської діяльності комунальних підприємств;

- забезпечити переорієнтування інспектування на значні фінансові порушення та об'єкти з високою ступеню ризику;
- розробити нормативно-правові акти щодо механізму взаємодії та обміну інформацією між органами контролю;
- створити інтегровану автоматизовану інформаційну базу з даними про стан та результати державного контролю за управлінням та використанням державних (місцевих) ресурсів відповідних державних органів, що уповноважені здійснювати державний контроль;
- забезпечити доступ органів Держаудитслужби до баз даних, реєстрів та автоматизованих систем, функціонування яких фінансується з державного бюджету, тощо;
- посилити кадровий потенціал органу, шляхом проведення на належному рівні відповідних навчальних курсів з орієнтиром на практичне застосування та орієнтацію на європейські стандарти та врегулювати питання оплати праці працівників контролюючого органу.

АНОТАЦІЯ

Булдакова Ірина Дмитрівна, «Державний фінансовий контроль комунальних підприємств в Україні»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою «Податкове та митне адміністрування»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – є контрольно-перевірочна діяльність держави в сфері фінансів комунальних підприємств.

У роботі розглядаються теоретичні та нормативно-методологічні аспекти державного фінансового контролю комунальних підприємств. Розглянуто практику реалізації контрольних заходів на комунальних підприємствах (на прикладі здійснення Південним офісом Держаудитслужби фінансового контролю сфери ЖКГ, інфраструктури та зв'язку). Визначено проблемні аспекти реалізації та шляхи реформування системи державного фінансового контролю комунальних підприємств.

Ключові слова: Держаудитслужба, державний фінансовий контроль, комунальне підприємство, житлово-комунальне господарство, аудит, ревізія, контрольно-перевірочна діяльність.

ANNOTATION

Buldakova Irina Dmitrievna, "State financial control of public utilities in Ukraine",
qualification work for a master's degree in Finance, Banking and Insurance under the
Master's program in Tax and Customs Administration,
Odessa National University of Economics
Odessa, 2019

The Master's qualification work consists of three sections. Object of study – control and verification activities of the state in the sphere of finance of public utilities.

The article deals with theoretical and normative and methodological aspects of state financial control of utility companies. The practice of implementation of control measures at public utilities (on the example of implementation by the Southern Office of the State Audit Office of financial control of the sphere of housing, infrastructure and communication) is considered. The problems of realization and ways of reforming the system of state financial control of communal enterprises are identified.

Key words: state Audit Office, state financial control, municipal enterprise, housing and communal services, audit, audit, control and verification activity.